

Nieuwe financiële kaders..?

Toelichting op de Voorjaarsnota en het
Hoofdpijnenakkoord met daarbij de
lopende acties vanuit de VNG

Extra ALV, vrijdag 24 mei

Bespreekpunten

1. **Terugblik**
Korte blik op het recente verleden
2. **Waar we nu staan**
Voorjaarsnota en Hoofdlijnenakkoord
3. **Vervolg**
Verdieping lopende trajecten
  - A. Begrotingsadvies
  - B. SPUKS
  - C. Wmo

Vragen?
Stel ze gerust!

Afgelopen jaren stonden met name in het teken van het dempen van “het ravijn”

- Coalitieakkoord Rutte IV
  - Nieuwe financieringssystematiek, mogelijke verruiming belastinggebied vanaf 2026
  - Financieel effect: opschalingskorting en niet-taakgebonden korting vanaf 2026
    - Heel forse terugval gemeentefonds
- Inzet VNG
  - Terugdringen kortingen
  - Passende (nieuwe) financieringssystematiek
  - Terugdringen aantal specifieke uitkering
  - Verbeteren interbestuurlijke (financiële) verhoudingen

Uitkomsten tussenafspraken in Voorjaarsnota

- Gestreden voor goede financiële positie voor gemeenten, in lijn met resolutie en moties van onze leden.
- Demissionaire kabinet heeft een stap gezet in de Voorjaarsnota:
  1. Oploop van de opschalingskorting van € 675 mln wordt structureel geschrapt
  2. Rechtvaardige risicoverdeling Wmo door heldere afspraken over objectieve indexering en aparte fondsvorming
  3. Indexering Wmo zorgkosten: jaarlijks € 75 miljoen vanaf 2026 oplopend tot € 300 miljoen in 2029
  4. Een opschoonactie voor specifieke uitkeringen (SPUKS)
- Het kabinet vraagt hiervoor helaas wel een prijs: in 2025 wordt het gemeentefonds eenmalig € 675 mln lager vastgesteld.
- Het financiële probleem van gemeenten is hiermee niet opgelost, maar er zijn wel betekenisvolle stappen gezet. Op basis van deze resultaten vervolgen we onze inzet richting nieuw kabinet voor een goede balans tussen taken en middelen.

Financiële punten in Hoofdpijnenakkoord

Situatie vanaf 2026

- Geen aanvullende budgettaire wijzigingen na Voorjaarsnota t.a.v. korting 2026
- Afschaffen van alle specifieke uitkeringen vanaf 2026 (met uitzondering van de BUIG) en de middelen na aftrek van 10% efficiencykorting aan het gemeentefonds toevoegen van € 638 miljoen t.o.v. € 6,4 miljard SPUKS (exclusief BUIG)
- De extra bezuiniging op de Jeugdzorg (rekening en risico Rijk) van € 511 miljoen vervalt definitief.

Inkomsten/gemeentebelastingen

- Twee nieuwe belastingen introduceren waarvan de opbrengsten (uitsluitend) ten goede komen aan woningbouw en infra in betreffende gemeente: een planbatenheffing en een (onbebouwde) grondheffing
- Afspraken maken met gemeenten om woonlasten (OZB) te maximeren.

Onduidelijk

- Extra middelen voor woningbouw (€ 1 miljard) en infrastructuur (€ 0,5 miljard).

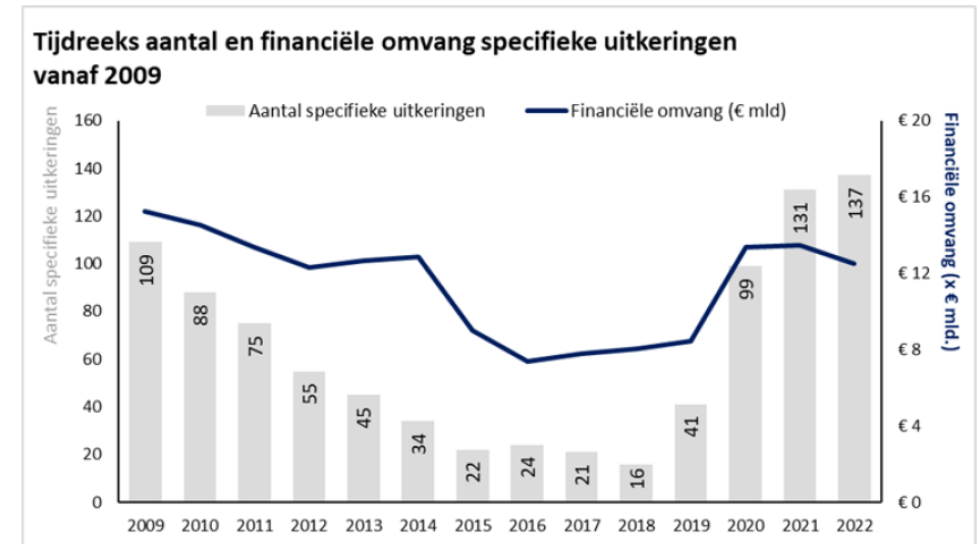
Begrotingsadvies deel II - concept

- Kern van het advies is om de pijn van de korting te laten zien
  - Taken en middelen zijn na VJN en HLA nog steeds niet in balans
  - Voor het opstellen van de begroting zijn twee routes denkbaar:
    1. Laat tekorten zien, maar zorg dat er ombuigingen klaarstaan
    2. Buig al om, als er aanvullende middelen komen worden deze (deels) teruggedraaid
  - Wat zijn de financiële en inhoudelijke consequenties van de kortingen: wat had de gemeente graag gedaan, maar lukt(e) niet gegeven de financiële middelen?
- Aanvullend
  - Houd voor de 2025 vast aan de afspraken die gemaakt zijn met de toezichthouders over de incidentele korting
  - Neem de groei van de kosten voor jeugdzorg niet volledig voor eigen rekening
  - We geven ten aanzien van het BCF en de WMO twee overwegingen mee.

Welke route hanteert uw gemeente?

Specifieke uitkeringen, de context

- Kritiek Algemene Rekenkamer op gebruik Decentralisatieuitkering (DU) (teveel voorwaarden, niet meer vrij besteedbaar)
- Aantal specifieke uitkeringen (SPUKS) afgelopen jaren enorm gegroeid
- Taskforce uitkeringsstelsel (BZK, vakdepartementen, gemeenten en provincies) werkt aan verbeteringen:
  - Nieuw uitkeringstype Bijzondere Fondsuitkering (BFU)
  - Drempels voor verantwoording
  - Formats, forfaitaire vergoedingen en normbedragen

Consultatie aanpassing wet zou bijna naar de Kamer gaan!

Specifieke uitkeringen, hoe verder?

- Voorjaarsnota: opschoonactie beloofd
- Hoofdlijnenakkoord: alles over naar GF (behalve BUIG) met 10% korting
  - Stimuleert integrale aanpak en (vrije) besteding van middelen
  - Indexatie over middelen
  - Middelen als structureel aanmerken?
- Passage HLA roept (ook bij departementen) veel vragen op
- Lijst met SPUKS intern doorlopen en beoordeeld
- Voorlopige analyse: redelijk veel uitkeringen lopen binnenkort af, zijn voor bepaald aantal gemeenten of kennen een specifieke verdeling
  - Maakt het lastig deze over te hevelen naar AU

Inzet VNG (resolutie): pas bij overheveling SPUK naar GF 10% nemen

Wmo: nieuwe financieringssystematiek voorziet onvoldoende in groei van de zorgkosten

- Aanleiding
  - Er is een nieuwe financieringssystematiek (via BBP) i.p.v. trap op-trap af
  - In de basis begrijpelijk, maar zorgen over ontwikkelingen hoger dan BBP
    - Met name zorgkosten: vergrijzing op Wmo, maar ook kosten jeugd (HVA)
- Vanwege ondertekenen Hervormingsagenda Jeugd, vooral ingezet op Wmo

• BBP is gemiddeld	1,5%
• Cpb-ontwikkeling Jeugd/Wmo	3,0%
• + demografieontwikkeling	+ 0,5% (meer ouderen)
• + loongevoeligheid is groot	+ 0,5% (veelal inspanning door arbeid)
• + beleidsmaatregelen Rijk	+ 0,5% (groeierende vraag Wmo)
<u>Totaal</u>	<u>4,5%</u> (dat is € 300 miljoen jaar op jaar)

ROB gaf het advies: denk na over medebewindsfonds

- Moeilijk beheersbare kosten van medebewindstaken zoals Jeugd en Wmo vraagt mogelijk om andere financieringsvorm dan binnen de Algemene Uitkering van het gemeentefonds
- Dit geeft mogelijkheid tot:
  - Mitigeren risico tot verschraling voorzieningen die ook uit AU betaald worden
  - Verdelen risico tussen Rijk en gemeenten
  - Indexatie die past bij kostenontwikkeling
- In HVA is de financieringssystematiek (per 2028) een onderdeel van de uitwerking
- Ook voor Wmo zou je hierover na kunnen denken...

Ook loopt er een houdbaarheidsonderzoek Wmo

- Doel is beeld te krijgen van de te verwachten maatschappelijke ontwikkelingen en de opgaven hieruit voortvloeiend voor de houdbaarheid van de Wmo op langere termijn.
- Deelnemende partijen: VNG, BZK, VWS en FIN
- Het oorspronkelijke onderzoek zou in 2025 afgerond worden
  - Gedaan: historische analyse
  - Lopend: Sociale basis, uitvoeringspraktijk bij gemeenten, aanpalend beleid en een MLT-raming van CPB voor de Wmo
  - Op te starten: beleidsopties en maatregelen en rondetafelgesprekken gemeenten, aanbieders, cliëntenorganisaties, inwoners en experts
- Afspraken Voorjaarsnota worden hier nu “ingepast”

Invulling van afspraken uit voorjaarsnota

Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak, waarbij VNG inzet op nadere uitwerking van de volgende punten (waar kwaliteit voor snelheid gaat):

- Bepalen deel Wmo in fonds: Maatwerkvoorzieningen wel, voorliggend veld niet
- Fondsvorming: welke varianten zijn er met voor- en nadelen?
  - Dit kunnen we deels zelf, maar willen ROB ook een rol geven
- Onafhankelijke partij startfoto laten maken: welk budget wordt hier nu aan besteed?
- Wijze van budget verdelen: verdeling die recht doet aan ontwikkeling bij gemeenten
- Wijze van monitoren kosten: op welk niveau moeten gemeenten hun administratie inrichten? Liefst een kleine basisset die eenvoudig te genereren is.
- Wijze van indexeren budgetten: onafhankelijke partij (CPB) komt tot percentage
- Risicodeling en prikkelwerking: hoe verdelen we de kosten die hoger liggen dan budget? Hoe voorkomen we (te) snelle doorverwijzing naar kosten die in het fonds vallen?

Wat is de terugvaloptie? € 75 miljoen in elk geval van aanvullende post naar gemeentefonds en later afrekenen? Welke risico's en aandachtspunten zien jullie?

Afsluiting

- Bedankt voor jullie aandacht!
- Zijn er nog andere vragen?
- Ledenbrieven en webinars (derde dinsdag van de maand) VNG